

EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 14.9.2026
COM(2026) 467 final

**KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA
MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE**

ELi missioonide edusammude, saavutuste ja mõju vahehindamise kohta

{SWD(2026) 275 final}

1. SISSEJUHATUS

Programmi „Euroopa horisont“ (2021–2027) uue algatusena käivitati 2021. aastal viis ELi missiooni⁽¹⁾. Missioonid tegelevad pakiliste ühiskondlike probleemidega – kliimamuutused, mulla ja vee seisund ning vähktõbi –, lähevad traditsioonilistest vahenditest kaugemale ning annavad teadusuuringutele ja innovatsioonile uue rolli. ELi missioonid keskenduvad süsteemsele ümberkujundamisele, mis tuleneb ELi poliitilistest kaalutlustest ja nõuab suurtele probleemidele lahenduste leidmisel kaasatust, ühist kavandamist, laiendamist, kasutuselevõttu ja ühiskonna osalemist.

Aastatel 2021–2027 on missioonide eelarve 4,837 miljardit eurot, kusjuures nende 2024.–2027. aasta eelarve moodustab 11 % programmi „Euroopa horisont“ II sambale eraldatud kogusummast. Alates ELi missioonide käivitamisest 2021. aastal kuni 2025. aastani eraldas EL programmi „Euroopa horisont“ rahastamise kaudu ELi missioonide projektikonkursside jaoks 3,337 miljardit eurot. See tähendab, et missioonide keskmes on endiselt eraldiseisvad teadus- ja innovatsiooniprojektid,⁽²⁾ kuid need seotakse terviklikuks süsteemseks lähenemisviisiks spetsiaalselt iga missiooni eesmärkide saavutamiseks korraldatavate projektikonkursside kaudu. See võimaldab missioonidel avaldada oma eesmärkidele vastavat ühiskondlikku mõju ning kutsuda esile pikaajalisi muutusi.

Euroopa Komisjon tegi määruse eelnõus, millega luuakse programm „Euroopa horisont“ aastateks 2028–2034,⁽³⁾ ettepaneku rahastada ELi missioone kuni 2030. eelarveaastani kehtivate tööprogrammide alusel, mis oleks kooskõlas missioonide õigusliku alusega ja võtaks arvesse nende lisaväärtust järgmises mitmeaastases finantsraamistikus.

Viie ELi missiooni eesmärk on saavutada **2030. aastaks** järgmised eesmärgid:

- Kliimamuutustega kohanemine: toetada vähemalt 150 Euroopa piirkonda, kohalikku omavalitsust ja kogukonda kliimakerkseks muutumisel.
- Vähktõbi: parandada ennetamise, varajase avastamise, ravi ja hoolduse abil rohkem kui kolme miljoni inimese elu mitte ainult vähihaigete, vaid ka nende perekondade jaoks.
- Ookean ja veekogud: taastada meie ookeanide ja veekogude tervis, kaitstes ja taastades veeökosüsteeme, vähendades reostust ning muutes sinise majanduse CO₂-neutraalseks ja ringluspõhiseks.
- Linnad: toetada vähemalt 100 linna kliimaneutraalsuse saavutamisel, võimaldades samal ajal lahenduste jälgendamist kogu Euroopas.
- Muld: luua 100 eluslaborit mulla seisundi parandamiseks.

Missioonid peaksid saavutama oma eesmärgid ja võimaldama sisulisi muutusi, parandades poliitikavaldkondade ja valitsemistasandite vahelist koordineerimist, julgustades üldsuse

---

⁽¹⁾ COM(2021) 609 final

⁽²⁾ 28. novembri 2025. aasta seisuga on ELi missioonide portfellis 306 projekti, mida rahastatakse programmist „Euroopa horisont“.

⁽³⁾ COM(2025) 543 final

ja sidusrühmade osalemist, meelitades ligi investeeringuid väljastpoolt programmi „Euroopa horisont“ ning saades tulemuseks teadusuuringuid ja innovatsiooni, mida saab jagada ja laiemalt kasutusele võtta ning millel on praktilisi rakendusi.

2. ELI MISSIOONIDE HINDAMINE 2026. AASTAL

Käesolevas aruandes ja sellele lisatud komisjoni talituste töödokumendis esitatakse 2025. ja 2026. aastal läbi viidud ELi missioonide hindamise peamised järeldused,⁽⁴⁾ milles hinnatakse viie ELi missiooni edusamme nende eesmärkide saavutamisel ja uuritakse, kuidas missioonipõhine poliitikakäsitlus toetab nende suutlikkust muutusi esile kutsuda. See on jätkuks Euroopa Komisjoni võetud kohustusele, mis on esitatud 2023. aasta teatises „ELi missioonid kaks aastat hiljem: edusammude hindamine ja edasised sammud“,⁽⁵⁾ et „koostada täiendav hindamisaruanne ELi missioonide rakendamise kohta“.

3. ELI MISSIOONIDE EDUSAMMUD, SAAVUTUSED JA MÕJU

3.1. ELi missioonide edusammud oma eesmärkide saavutamisel ja olulised saavutused

Kõik ELi missioonid on oma eesmärkide saavutamisel teinud märkimisväärsed edusamme. **Kliimamuutustega kohanemise missioon** on oma eesmärgi juba ületanud, toetades 292 piirkondlikku ja kohalikku omavalitsust nende kliimamuutustega kohanemise jõupingutustes, mis ületab tublisti eesmärgiks seatud 150. Omavalitsused on saanud nende vajaduste järgi kohandatud tehnilist tuge ja rahalist abi, mis on võimaldanud neil paremini mõista kliimariske, kavandada kohanemismeetmeid, kaasata investeeringuid ja tugevdada kliimakerksust. Aastatel 2021–2024 toetatud tegevuste põhjal prognoositakse, et **vähiuuringute missioon** suudab 2030. aastaks parandada 2,3 miljoni inimese elu, algne eesmärk oli 3 miljonit inimest. **Mullamissioon** ületab eeldatavasti oma eesmärgi, milleks on 100 eluslaborit, mis hõlmavad kõiki peamisi mulla- ja kliimavöötmeid, keskkonnaseisundi halvenemisprotsesse ja maakasutust kogu ELis: juba on loodud 45 eluslaborit, mis hõlmavad rohkem kui 500 reaalset tegevuskohta (nt põllumajandusettevõtted) kogu Euroopas, ning käimas on valikuprotsess veel 60–70 koha jaoks. **Ookeanide ja veekogude missioon** on edendanud ELi 2030. aasta elurikkuse, nullsaaste ja kliimaneutraalse sinise majanduse eesmärgi, sellest on saadud 121 lahendust, mida on katsetatud 349 tegelikul näidisalal; selle raames on 86 piirkonda kaasatud lahenduste jälgendamisse ning hartaga liitunud sidusrühmad on võtnud enam kui 1 000 kohustust. **Linnade missioon** toimib hästi: 107 linna on koostanud kliimaneutraalsete linnade lepingud, mis hõlmavad poliitilisi kohustusi, kliimaneutraalseid tegevuskavasid ja investeerimiskavasid, milles nähakse ette heitkoguste vähendamine kokku 199,68 miljoni

---

⁽⁴⁾ Enamik hindamise aluseks olevatest andmetest koguti 2025. aastal. Konkreetsete andmeallikate täpsed tähtsused on esitatud käesolevale aruandele lisatud komisjoni talituste töödokumendis.

⁽⁵⁾ COM(2023) 457 final

CO₂-ekvivalenttonni võrra,⁽⁶⁾ mis on ligikaudu samaväärne Austria, Rumeenia ja Slovakkia aastase koguheitaga. See näitab enneolematut pühendumist kliimaneutraalsusele ja selle nimel tegutsemist, kusjuures riiklike platvormide ja linnadevahelise kogemuste jagamise kaudu on missiooni lähenemisviis levinud ka algselt kaasatud linnadest kaugemale.

ELi missioonid käivitati tahtlikult väga ambitsioonikate eesmärkidega, mis kajastavad nende raames käsitletavate probleemide ulatust ja pakilisust. Kõik need eesmärgid on julged ja kaugeleulatuvad, kuid nende ulatus ja mõõdetavus on väga erinevad. Seetõttu annab eesmärkide saavutamisel tehtud edusammude kvantitatiivne hindamine ELi missioonide edukusest vaid piiratud ülevaate. Lisaks 2030. aastaks seatud peamistele eesmärkidele on kõik ELi missioonid olnud väga tulemuslikud, avaldades käegakatsutavat mõju ühiskondlike probleemide lahendamisele. Seda kinnitavad järgmised olulised saavutused.

- **Kliimamuutustega kohanemise missioon** on koondanud ühe **suurima ELi tasandil kunagi loodud kliimakerksuse koalitsiooni, kus teevad otsest koostööd enam kui 600 piirkonda ja kohalikku omavalitsust**. Neist 333 on võtnud missiooniga seoses poliitilise kohustuse, 292 saavad tehnilist abi ning 297 osalevad näidisprojektides. Lisaks ulatuslikule kaasamisele aitab missioon piirkondlikel ja kohalikel omavalitsustel lõimida kliimamuutustega kohanemist juhtimisstruktuuridesse, koostada kliimariskide hinnanguid ja kohanemisstrateegiaid, parandada eri valitsemistasandite vahelist koordineerimist ning katsetada kohalikele oludele kohandatud uuenduslikke kerksust suurendavaid lahendusi. **Praegu toetatakse missiooni raames 185 piirkonda ja kohalikku omavalitsust, kus tutvustatakse tegelikes tingimustes ligi 1 000 uuenduslikku kohanemislahendust⁽⁷⁾** ning veel 112 piirkonnas valmistatakse ette nende lahenduste edaspidist jälgendamist ja laialdasemat rakendamist. Koostöös üldsuse, teadlaste ja kohalike sidusrühmadega kavandatud tegevused aitavad muuta kohanemiseesmärgid kohapeal konkreetseteks meetmeteks.
- **Vähiuuringute missiooni** puhul on kõik liikmesriigid ja kolm programmiga „Euroopa horisont“ assotsieerunud riiki ühinenud algatusega, mille raames koordineeritakse **riiklike vähimissiooni keskuste** võrgustiku loomist. See annab märku enneolematust poliitilisest pühendumusest vähktõve ennetuse ja vähiravi ümberkujundamisele. 2026. aasta lõpuks peaks loodama **19 keskust⁽⁸⁾** ning peaaegu pooled neist tegutsevad juba praegu. Need keskused jälgendavad vähiuuringute missiooni lähenemisviisi riiklikul, piirkondlikul ja kohalikul

---

⁽⁶⁾ Todeschi, V., Ulpiani, G., Vettors, N., Galioto, C., Banja, M. *et al.*, „Climate-neutral and Smart Cities Mission: 2025 assessment - Monitoring the overall progress and impact of the Cities Mission“, European Commission, Ispra, 2026, JRC146414

⁽⁷⁾ Kokku on 41 näidisprojekti, milles tutvustatakse keskmiselt 22 kliimamuutustega kohanemise lahendust.

⁽⁸⁾ Keskused juba tegutsevad Poolas, Saksamaal, Prantsusmaal, Kreekas, Maltal, Madalmaades, Bulgaarias ja Rootsis. Peagi alustavad need tegevust Luksemburgis, Norras, Portugalis, Iirimaa, Belgias, Ungaris, Itaalias, Hispaanias, Iisraelis, Horvaatias ja Soomes.

tasandil, kõrvaldades tõkkeid ning ühendades innovatsiooni kiirendamiseks teadlaste, arstide, poliitikakujundajate, patsiendiorganisatsioonide, rahastajate ja tööstuse esindajate jõupingutused, et parandada võrdset juurdepääsu ennetusele ja ravile kogu Euroopas.

- **Ookeanide ja veekogude missiooni** raames on loodud 121 lahendusest koosnev pidevalt täienev meetmete kogum, mida on katsetatud 349 näidisalal ning jälgendatud 86 piirkonnas Euroopas ja mujal. Kogu maailmast on missiooni hartaga ühinenud üle 1 000 avaliku ja erasektori osaleja, kes on võtnud selle raames kohustusi⁽⁹⁾. Samuti on lõpule viidud **Euroopa maailmamere digiteisiku** põhitaristu kavandamine ning see on nüüd kõigile kättesaadav. Maailmamere digiteisik peaks 2030. aastaks avaliku teenusena täielikult toimima, pakkudes pidevalt ajakohastatavat teavet muu hulgas mereliikide käitumise, merevee ringluse, biogeokeemiliste protsesside ja majandustegevuse kohta.
- **Linnade missiooni raames on 107 linna võtnud kohustuse vähendada oma praegust kasvuhoonegaaside heidet 76 %,**⁽¹⁰⁾ mis vastab ligikaudu 6,6 %-le ELi 27 liikmesriigi 2024. aasta heitest. Kliimanetraalsete linnade lepingute kaudu on missioon võtnud kasutusele uue linnakliima juhtimise ja investeringute kavandamise raamistiku, mida nüüd tunnustatakse ELi linnapoliitika tegevuskavas kui üht lähtekohta integreeritud linnastrateegiatele ja investeerimisprojektide kogumitele. Missiooni raames on loodud ka uusi teadmisi, meetodikaid ja vahendeid, mis aitavad linnadel lahendada keerukaid kliimanetraalsuse saavutamise seotud probleeme. Samal ajal parandab linnade kliimarahastuse keskus Climate City Capital Hub nõustamis- ja investeerimistoetuse kaudu juurdepääsu rahastusele 3,24 miljardi euro suuruse projektide kogumi jaoks. See hõlmab toetust üheksale linnainvesteeringute fondile, mujal jälgendamist võimaldavat kestlikku võlakirjade raamistikku ning enam kui 47 investori kaasamist. Euroopa Investeerimispank toetab missioonis osalevates linnades täiendavalt vähemalt 10 miljardi euro ulatuses investeeringuid, pakkudes projektide ettevalmistamise nõustamisteenuseid ning sihtotstarbelisi laene linnade CO₂-heite vähendamise ja kliimakerksuse projektide jaoks. Missioonipõhine lähenemisviis kinnistub üha enam ka riigi tasandil sihtotstarbeliste platvormide ja programmide kaudu, mis laiendavad missiooni eeliseid teistelegi linnadele.
- **Mullamissioon** on märkimisväärselt suurendanud poliitilist tähelepanu mulla seisundile, kuna esmakordselt saadi tõendeid selle kohta, et 62 % muldadest on halvas seisundis⁽¹¹⁾. Lisaks on missioon **võimaldanud välja töötada mulla seisundi mõõtmise meetodikaid ja loonud seiresüsteemi**, et jälgida edusamme

---

⁽⁹⁾ [Ookeanide ja veekogude missioon – merendusfoorum](#)

⁽¹⁰⁾ Todeschi, V., Ulpiani, G., Veters, N., Galioto, C., Banja, M. *et al.*, „Climate-neutral and Smart Cities Mission: 2025 assessment - Monitoring the overall progress and impact of the Cities Mission“, European Commission, Ispra, 2026, JRC146414

⁽¹¹⁾ [Mullamissioon – rakenduskava](#)

kogu Euroopat hõlmaval tasandil 19 näitaja põhjal, toetades mullaseire direktiivi⁽¹²⁾ ning ühise põllumajanduspoliitika (ÜPP) rakendamist.

Lisas esitatud tabelis võetakse kokku ELi missioonide edenemine eesmärkide saavutamisel ning antakse põhjalikum ülevaade nende olulistest saavutustest.

3.2. Edusammud pärast 2023. aasta teatist ja hindamist

2023. aasta teatistes „ELi missioonid kaks aastat hiljem: edusammude hindamine ja edasised sammud“ leiti, et vähem kui kaks aastat pärast rakendamise algust olid ELi missioonid tõestanud oma potentsiaali nii eraldi kui ka ühiselt. Siiski oli vaja parandada missioonide juhtimist, suurendada kodanike ja sidusrühmade teadlikkust ja kaasatust ning tagada lisaks programmile „Euroopa horisont“ rohkem ja paremaid kaasinvesteeringuid, sealhulgas erasektorist.

Pärast 2023. aasta hindamist rakendas Euroopa Komisjon mitmeid parandusmeetmeid, et tegeleda teatistes esile toodud parandamist vajavate valdkondadega. Näiteks otsustati horisontaalse juhtimise parandamiseks korraldada missioonijuhtide korrapäraseid kohtumisi, tugevdati ELi missioonide seire- ja hindamissüsteemi, loodi neli ELi missioonidega seotud auhinda⁽¹³⁾ ning arendati ELi missioonide tugistruktuure riiklikul tasandil⁽¹⁴⁾. Nüüdseks toimib juhtimissüsteem eelkõige ELi tasandil ning sidusrühmade kogukonnad ja muu hulgas sellised osalejad, keda tavapäraselt teadusuuringutesse ja innovatsiooni ei kaasatudki, on aktiivselt kaasatud.

Kuigi kaasinvesteeringute mahu suurendamine nõuab endiselt tähelepanu, on see ootuspärane, sest ELi missioonid tegelesid veel üsna hiljuti vajalike tugistruktuuride loomisega. Sedamööda, kuidas ELi missioonid liiguvad üha enam ettevalmistavas etapis toimuvalt katsetamiselt ja koordineerimiselt edasi lahenduste kasutuselevõtu, laiendamise ja jälgendamise etappi, suureneb eeldatavasti ka nende suutlikkus kaasata täiendavaid rahalisi vahendeid väljastpoolt programmi „Euroopa horisont“.

4. ELI MISSIOONIDE MUDELI VÄÄRTUS

ELi missioonid kujutavad endast paindlikku ja tõhusat mudelit, mis aitab teha edusamme ühiskondlike probleemide lahendamisel.

Missioonidega luuakse ökosüsteeme, mis toimivad lahenduste katsetamist, kohandamist ja kasutuselevõttu kiirendava ning lõppkokkuvõttes süsteemseid muutusi soodustava stardiplatvormina. Need ökosüsteemid vähendavad üksikute osalejate tajutavaid riske ja

---

⁽¹²⁾ Direktiiv (EL) 2025/2360

⁽¹³⁾ Vt programmi „Euroopa horisont“ missioonide 2026.–2027. aasta tööprogrammi valdkonnaüleseid tegevused.

⁽¹⁴⁾ Vt nt HORIZON-MISS-2024-CLIMA-01-02, HORIZON-MISS-2024-CIT-02-01 programmi „Euroopa horisont“ missioonide tööprogrammis 2023–2025, HORIZON-MISS-2025-02-CANCER-06, HORIZON-MISS-2025-03-OCEAN-07, HORIZON-MISS-2025-05-SOIL-08, „Raampartnerluse erileping kliimaneutraalsete ja arukate linnade missiooni platvormi tegevuse tugevdamiseks“ programmi „Euroopa horisont“ missioonide tööprogrammis 2025 ning HORIZON-MISS-2026-01-CLIMA-01 programmi „Euroopa horisont“ missioonide tööprogrammis 2026–2027.

tugevdavad isevastutust, hõlbustades uute lähenemisviiside katsetamist ja muutustesse investeerimist.

4.1. Dünaamilised keskkonnad, kus teadmisi luuakse ühiselt, mitte ei anta lihtsalt edasi

Missioonide raames luuakse nii uusi teadmisi kui ka konkreetseid lahendusi, mis toetavad nende eesmärkide saavutamist. See hõlmab nii akadeemilisi väljundeid, sealhulgas aastatel 2021–2025 avaldatud 156 eelretsenseeritud publikatsiooni,⁽¹⁵⁾ kui ka mitmesuguseid käegakatsutavaid tulemusi, nagu seiresüsteemid, diagnostikavahendid, taastamistaristu, juhtimisraamistikud ja rahastamismudelid, mis hõlbustavad investeerimist ja lahenduste kasutuselevõttu.

Need väljundid on saavutatud tänu eriomasele teadus- ja innovatsioonikäsitlesele. Missioonid soodustavad valdkonnaülest koostööd, ühendades teaduslikud teadmised, rakenduslikud eksperditeadmised ja kasutajate vajadustest lähtuvad vaatenurgad, kaasates samal ajal suuri ja mitmekesiseid sidusrühmade kogukondi. Neisse kogukondadesse kuuluvad avaliku sektori asutused, teadus- ja innovatsioonitegevuses osalejad, tööstus, valdkonna praktikud, kodanikuühiskond ja üldsus, laiendades seeläbi olemasoleva suutlikkuse ulatust ja kiirendades lahenduste kasutuselevõttu.

Selle käsitlese keskmes on teadmiste koosloome mehhanismid. Nende kaudu arendavad, katsetavad ja täiustavad sidusrühmad ning üldsus ühiselt lahendusi, jagades samal ajal andmeid, vahendeid ja oskusteavet. Sellega tagatakse, et lahendused on teaduslikult põhjendatud, asjakohased, õiguspärased ja kooskõlas tegelike vajadustega.

4.2. Kohapõhine lähenemisviis, mis ulatub üksikutest projektidest kaugemale

ELi missioonid ei piirdu üksikute projektidega. Nende raames koordineeritakse meetmeid projektiportfelli tasandil, ühendades ühise eesmärgi nimel eri meetmed, osalejad ja vahendid ning suunates selle saavutamisele teadus-, innovatsiooni-, poliitika- ja investeerimisalased jõupingutused.

Selline lähenemisviis on kindlalt juurdunud kohalikul ja piirkondlikul tasandil ning lähtub arusaamast, et muutused saavad alguse kogukondadest. Missioonid võimaldavad kohapealsete tegevuste, näiteks eluslaborite, majaka- ja katseprojektide kaudu lahendusi tegelikes oludes välja töötada, katsetada ja kohandada. Selline kohalik seotus tagab tegevuste vastavuse tegelikele vajadustele ja aitab samal ajal kohalikel osalejatel oma tegevuste eest vastutuse võtta ning toetab lahenduste jälgendamist teistes kohtades.

Selle töö toetamiseks on loodud mitmetasandilised juhtimisstruktuurid, et suurendada poliitikavaldkondade sidusust ning hõlbustada kooskõla ELi tasandi eesmärkide ja kohaliku rakendamise vahel. Nii ühendavad missioonid dünaamiliselt poliitika, innovatsiooni ja praktika, muutes lahendused asjakohasemaks ning soodustades nende kasutuselevõttu.

⁽¹⁵⁾ 28. novembri 2025. aasta andmed 306 missiooniprojekti kohta.

4.3. Lahenduste viimine katseetapist kaugemale

ELi missioonide raames on kasutusele võetud mitmesuguseid sekkumisvahendeid, milles ühendatakse rahastamine, nõustamistugi ja tegevuste hõlbustamine. Need hõlmavad mitmeastmelist rahastamist, katse- ja mestimistoetusi ning täiendavaid rahastamisallikaid Euroopa Investeerimispanka vahendite, programmi „InvestEU“ või BlueInvesti kaudu.

Koos toetavad need vahendid lahenduste katsetamist, kasutuselevõttu ja rakendamist mitmes projektis, samal ajal kui varajases etapis antavad rahastamis- ja hankesuunised suurendavad kohalike ja piirkondlike osalejate suutlikkust liikuda innovatsioonilt rakendamisele.

ELi missioonid on tegutsenud programmi „Euroopa horisont“ reeglite ja piirangute alusel, mis põhinevad traditsioonilistel projektipõhistel teadusuuringutel ja innovatsioonil ega sobi täies ulatuses missioonide tegevuste ja eesmärkidega. Nende lahenduste ulatuslikuks rakendamiseks on vaja laiemat vahendite valikut kui raamprogrammi raames praegu pakutav. Eelkõige on vaja parandada juurdepääsu eri tasandite toetustele ja muudele rahastamisvõimalustele, et tagada lahenduste rakendamine, laialdasem kasutuselevõtt ja pikaajaline kasutamine pärast projektietapi lõppu.

5. ELI MISSIOONID LAIEMAS POLIITILISES KONTEKSTIS

ELi missioonid aitavad kaasa laiematele ELi poliitikaalgatustele ja on muutumas nende elluviimise lahutamatuks osaks.

Tulevase Euroopa kliimakerksuse integreeritud raamistiku⁽¹⁶⁾ eesmärk on kehtestada terviklik poliitikaraamistik kliimariskide ja haavatavuse vähendamiseks kogu ELis. Kliimamuutustega kohanemise missioon aitab juba praegu otseselt kaasa algatust ettevalmistavatele aruteludele, jagades edulugusid missiooni vahetul toel loodud mitmesuguste otsustamiseks vajalike vahendite, lahenduste ja struktuuride kohta.

Vähiuuringute missioon ja Euroopa vähitõrje tegevuskava⁽¹⁷⁾ on strateegiliselt kooskõlas ning neis järgitakse ühist laiaulatuslikku ja mitmetahulist käsitlust vähktõvevastase võitluse tulemuste parandamiseks kogu Euroopas. Need kaks algatust tugevdavad teineteist, kuna neid ühendavad ühised juhtimisstruktuurid, valdkonnaülesed prioriteedid ja juhtmeetmed, mis aitavad saavutada 2030. aastaks võimalikult suurt mõju. Missioon edendab Euroopa vähitõrje tegevuskava aluseks olevaid teadusuuringuid ja innovatsiooni ning tagab tulemuste kasutuselevõtu riigi ja piirkonna tasandil riiklike vähimissiooni keskuste ja kodanike kaasamise kaudu.

⁽¹⁶⁾ [Euroopa kliimakerksus ja kliimariskide juhtimine – integreeritud raamistik](#)

⁽¹⁷⁾ COM(2021) 44 final

Nii Euroopa maailmamerepakt⁽¹⁸⁾ kui ka Euroopa veekerksuse strateegia⁽¹⁹⁾ tagavad ookeanide ja veekogude missiooni eesmärkide järjepidevuse, laiendades samal ajal nende kohaldamisala rahvusvahelise tegevuse, julgeoleku ja vastupanuvõimega seotud täiendavatele eesmärkidele. Selles kontekstis aitab ookeanide ja veekogude missioon otseselt kaasa mõlemale algatusele, sealhulgas tulevase ookeanide ja veekogudega seotud teadus- ja innovatsioonistrateegia ning algatuse OceanEye kaudu.

Linnade missioon on end tõestanud ja laiendatav platvorm, millel on erakordselt head eeldused olla ELi linnapoliitika tegevuskava⁽²⁰⁾ alustala. Missioonil on 107 toimivat kliimaneutraalsete linnade lepingut, mille eesmärk on vähendada heidet peaaegu 200 miljonit CO₂-ekvivalenttonni, ning terviklik ülevaade kliimaneutraalse linnakorraldusele üleminekuga seotud investeerimisvajadusest, mistõttu pakub missioon ELi linnapoliitika tegevuskavale toimivat taristut, mille abil saavutada ELi kliimapoliitikas nii kohest mõju kui ka pikaajalisi muutusi.

Mullastrateegia⁽²¹⁾ tugineb sõnaselgelt mullamissioonile, et laiendada teadmistebaasi mulla seisundit parandavate lahenduste katsetamiseks, tutvustamiseks ja rakendamiseks või modelleerimissuutlikkuse suurendamiseks. Lisaks käsitatakse mullaseire direktiivis missiooni olulise rakendusvahendina, kuna see aitab kaasa tulevase ELi mulla seisundit käsitleva andmeportaali loomisele, toetab eluslaborite kaudu seiret, haridust ja kodanike kaasamist ning aitab suurendada liikmesriikide suutlikkust, kõrvaldades andmelünki ja jagades eksperditeadmisi. Missiooni on paljudes 2023.–2027. aasta ühise põllumajanduspoliitika (ÜPP) strateegiakavades määratletud asjakohase vahendina ning see aitab kavandada ja rakendada 2028.–2034. aasta ÜPP raames koostatavate riiklike ja piirkondlike partnerluskavade põllumajandust käsitlevat peatükki.

6. JÄRELDUSED

ELi missioonid on pärast 2023. aasta hindamist märkimisväärselt edasi arenenud ja jõudnud nüüdseks toimiva juhtimissüsteemi ja sidusrühmade kindla kaasamiseni. Eeldatavasti suureneb nende suutlikkus kaasata kaasinvesteeringuid väljastpoolt programmi „Euroopa horisont“, sealhulgas kavandatud Euroopa Konkurentsivõime Fondi ning riiklike ja piirkondlike partnerluskavade toel, sedamööda, kuidas missioonid liiguvad katsetamiselt lahenduste rakendamise, laiendamise ja jälgendamise etappi.

Missioonipõhise poliitika kontseptsioonile tuginev üldine lähenemisviis on osutunud edukaks ja teinud missioonide saavutused võimalikuks. Missioonid, mis on olnud programmi „Euroopa horisont“ (2021–2027) uuendus, toetavad tegevusi ja edendavad ümberkujundavaid muutusi viisil, mis muidu ei oleks olnud võimalik. ELi missioonid loovad ökosüsteeme, mis kiirendavad lahenduste katsetamist, kohandamist ja

---

⁽¹⁸⁾ COM(2025) 281 final, lisa: „Maailmamerega seotud eesmärgid ELi õigusaktides ja poliitikas“

⁽¹⁹⁾ COM(2025) 280 final, II lisa: „Peamised vahe-eesmärgid aastateks 2027–2033.“

⁽²⁰⁾ COM(2025) 739 final

⁽²¹⁾ COM(2021) 699 final

kasutuselevõttu. Muud ELi ja liikmesriikide algatused saavad neid ökosüsteeme kasutada valmis tugikeskkondadena, mistõttu võivad need kujuneda oma poliitikavaldkonnas laiemategevuse elluviimise lahutamatuks vahendiks.

Rakendusperioodi keskpaigas liiguvad ELi missioonid oma 2030. aasta eesmärkide saavutamise poole ning eeldatavasti mõjutavad nad ka oma elutsükli teisel poolel ühiskondlike probleemide lahendamist oma ökosüsteemide toel, mis põhinevad valdkonnaülesel juhtimisel, kaasamisel ja koosloomel.

LISA

Tabel 1. Ülevaade ELi missioonide edenemisest 2030. aastaks seatud põhieesmärkide saavutamisel ja olulistest saavutustest.

ELi missioon	2030. aasta eesmärgi saavutamise seis	Olulised saavutused
Kliimamuutustega kohanemine <i>Toetada vähemalt 150 Euroopa piirkonda, kohalikku omavalitsust ja kogukonda kliimakerksuse saavutamisel.</i>	327 piirkonda, kohalikku omavalitsust ja kogukonda on allkirjastanud kliimamuutustega kohanemise harta ning 292 neist on saanud nende vajadustele kohandatud tehnilist abi.	185 piirkonda ja kohalikku omavalitsust katsetavad ja rakendavad missiooni näidisprojektide kaudu tegelikes oludes ligi 1 000 kohanemislahendust, samal ajal kui veel üle 110 piirkonna valmistub edukate lähenemisviiside jälgendamiseks ja laiemaks rakendamiseks kogu Euroopas. - Piirkonnad ja kohalikud omavalitsused on vajadustele kohandatud tehnilise abi, vastastikuse õppimise ja missiooni tegevuste kaudu tugevdanud kliimamuutustega kohanemise juhtimist, parandanud kliimariiskide arvessevõtmist planeerimisel ning töötanud välja kohalikele oludele kohandatud kerksuse suurendamise viisid. 27 riikliku kliimamuutustega kohanemise keskuse käivitamine loob aluse kliimakerksuse tugevamale mitmetasandilisele juhtimisele, ühendab ELi, riigi ja piirkonna tasandi ning toetab kohanemislahenduste ulatuslikumat kasutuselevõttu kogu Euroopas.
Vähktõbi <i>Parandada ennetamise, varajase avastamise, ravi ja hoolduse abil rohkem kui kolme miljoni inimese elu mitte ainult vähihaigete, vaid ka nende perekondade jaoks.</i>	Aastatel 2021–2024 toetatud tegevuste põhjal prognoositakse, et vähiuuringute missioon suudab 2030. aastaks parandada 2,3 miljoni inimese elu, algne eesmärk oli 3 miljonit inimest. Kolme miljoni inimeseni jõudmise eesmärk saavutatakse lisaprojektide rahastamise ja täpsemate tulemuste selgumisega.	- Aastatel 2021–2026 loodi vähiuuringute missiooni raames 19 riiklikku vähimissiooni keskust. Need kaasavad riikide ametiasutusi, sidusrühmi ja kodanikke vähiteemalistesse poliitikavaldkondi ületavatesse aruteludesse ning kiirendavad missiooni projektide tulemuste kasutuselevõttu tervishoiusüsteemides. - Aastatel 2021–2024 rahastati missiooni raames 480 miljoni euroga 62 projekti, mille tulemusel korraldati 23 riikidevahelist kliinilist uuringut, loodi 40 uut ennetus-, avastamis- ja ravivahendit ning tehti enam kui 850 korral koostööd teadusuuringute, tervishoiu ja poliitika valdkonnas. Koos 2025. aastaga ulatub koguinvesteering 605 miljoni euroni, millega toetatakse 75 projekti. - Missioon investeerib tulevase Euroopa terviseandmeruumiga kooskõlas oleva kahe digitaalse platvormi loomisse: 1) andmeplatvorm UNCAN.eu, millega

		toetatakse teadlasi ja andmevaldajaid andmepõhiste vähiuuringute ja -innovatsiooni edendamisel, ning 2) Euroopa vähipatsientide digikeskus, millega toetatakse vähipatsiente, paranejaid ja hooldajaid teenuste ja usaldusväärse teabega.

Ookean ja veekogud Kaitsta ja taastada mere- ja mageveeökosüsteeme ning elurikkust, ennetada ja kõrvaldada ookeanide, merede ja veekogude reostust ning muuta kestlik sinine majandus CO₂-neutraalseks ja ringluspõhiseks.	Missioon on teinud edusamme seoses kõigi 2030. aastaks seatud ELi eesmärkidega, mis puudutavad elurikkust, saastet ja kliimanetraalsust sinises majanduses. Selle raames on välja töötatud 121 uuenduslikku lahendust, mida on katsetatud tegelikes oludes 349 näidisalal, 86 piirkonda on kaasatud lahenduste jälgendamisse ning sidusrühmad on võtnud üle 1 000 kohustuse.	• Missioon on kinnistanud vesikonna tasandi lähenemisviisi, edendades oma juhtalgatuste kaudu koostööd merel ja jõgede tasandil ning sellele lähenemisviisile tugineb ka tulevane maailmamerd käsitlev Euroopa õigusakt. • Missiooni raames viidi lõpule 2030. aastaks täielikult toimima plaanitud Euroopa maailmamere digiteisiku põhitaristu kavandamine ja see on nüüd kõigile kättesaadav. • Mitmesugused lahenduste jälgendamist toetavad vahendid ja finantsnõustamisteenused on hakanud sellele tuginedes hoogustama taastamisinvesteeringuid ja -projekte väljaspool missiooni esialgset projektiportfelli.
Linnad Saavutada 2030. aastaks vähemalt 100 linna kliimanetraalsus ning tagada, et need linnad toimiksid ka katse- ja innovatsioonikeskustena, millest teised saaksid eeskuju võtta, võimaldades kõigil Euroopa linnadel saavutada 2050. aastaks kliimanetraalsus.	107 linna on võtnud ametliku kohustuse saavutada kliimanetraalsus ja kavatsevad ühiselt vähendada heitkoguseid 2030. aastaks ligikaudu 199,68 miljoni CO₂-ekvivalenttonni võrra (ligikaudu 6,6 % EL 27 heitest 2024. aastal). Lisaks on suurenenud linnade suutlikkus toimida katsekeskkondadena tänu katselinnade algatusele, linnade ümberkujundamist toetavatele programmidele, millesse on kaasatud 105 linna, ning mestimisõppe programmile, millesse on kaasatud 181 linna, ning mida täiendavad riiklikud platvormid, mis laiendavad missiooni lähenemisviisi algselt kaasatud linnadest kaugemale, hõlmates veel kümneid linnu kogu Euroopast. See aitab märkimisväärselt kaasa ELi kliimaeesmärkide saavutamisele, rõhutades samal ajal jõupingutuste ulatust, mida on vaja kliimanetraalsuse saavutamiseks 2030. aastaks.	• Missiooni kliimanetraalsete linnade lepingute kaudu on võetud kasutusele uus dünaamiline linnakliima juhtimise ja investeeringute kavandamise raamistik, mida nüüd tunnustatakse ELi linnapoliitika tegevuskavas kui üht lähte kohta integreeritud linnastrateegiatele ja investeerimisprojektide kogumitele. • Katseprojektide, mestimise ja missiooniplatvormi kaudu on loodud Euroopa ökosüsteem, kus linnad katsetavad ja jälgivad kliimanetraalseid lahendusi, muutes missioonis osalevad linnad innovatsioonikeskusteks, mis võimaldavad teistel Euroopa linnadel liikuda 2050. aastaks samu võtteid kasutades kliimanetraalsuse poole. • Missioon on koondanud ja ühtlustanud linnade kliimainvesteeringute jaoks rahastamisvooge, sealhulgas 2 miljardi euro suurune laenupakett Euroopa Investeeringupangalt missiooni märgisega linnadele, riiklike platvormide kaudu saadav riiklik rahastus ning Climate City Capital Hubi kaudu kaasatavad erainvesteeringud.
Muld Luua 100 eluslaborit ja majakaprojekti mulla seisundi parandamiseks.	Loodud on 45 eluslaborit ning praegu valitakse välja veel 60–70 eluslaborit. Kuna kõik eluslaborid alustavad tegevust 2028. aastaks, ületab missioon eeldatavasti oma 2030. aasta eesmärgi.	• Missiooni raames esitati esimest korda tõendid selle kohta, et 62 % muldadest on halvas seisundis, ja juhiti poliitilist tähelepanu muldade seisundile. • Tänu missioonile on Euroopas nüüd struktureeritud ja alaline ökosüsteem mullaandmete, teadmiste, vahendite, tehnoloogiate ja tavade loomiseks, kogumiseks, säilitamiseks ning levitamiseks. • Missiooni eluslaborid on oluline innovatsioonitaristu, millesse on juba kaasatud üle 500 põllumajandus-, metsa- ja linnamaatüki 24 riigis. Eluslaborites töötatakse välja ja katsetatakse konkreetsetele oludele sobivaid kestlikke

		mullaharimistavasid ning toetatakse nende kasutuselevõttu.